

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

DOI 10.31558/2519-2949.2019.3.1

УДК 352.07-044.247(477)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3651-2206>

Ахмеров О. О., Національний університет «Одеська юридична академія»

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ
ЯК ДІЄВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ:
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

У статті досліджується актуальні питання децентралізації влади в держави в контексті теоретичного дослідження сутності цього феномену та основних механізмів його впливу на демократизацію політичної системи країни. У результаті проведеного дослідження було визначено поняття та деталізовані ключові аспекти процесу децентралізації; проведено розмежування «децентралізації», «деконцентрації», «системи поділу влади»; вивчено співвідношення понять «муніципальна влада» та «місцева державна влада»; досліджені критерії ефективності муніципальної політики держави та вивчені основні методи вимірювання такої ефективності, а також визначено позитивний вплив децентралізації державної влади на зростання ефективності системи місцевого самоврядування в країні та демократизації її політичної системи. Резюмовано, що перш ніж розпочинати процедуру децентралізації в країні потрібно визначити точку оптимального балансу між тенденціями централізації та відцентровими спрямуваннями в суспільстві, які, досягнувши оптимального балансу, будуть співіснувати в діалектичній єдності, адекватній реальним умовам в країні, а також тим завданням, які актуальні для неї на даний момент. У ході дослідження було використано такі методи: системний метод (дозволив розглянути децентралізацію як системне явище, що, з одного боку, складається з низки взаємопов'язаних елементів, а, з іншого, – взаємодіє з суміжними системами, які впливають одна на одну); порівняльний метод (надав можливість дослідити реалізацію процесів децентралізації політичної системи в європейських країнах, що використовують різні моделі муніципальної політики); аналітичний метод (дав необхідний інструментарій для того, щоб в процесі дослідження провести докладний аналіз теоретичної та практичної інформації на визначену тематику).

Ключові слова: децентралізація влади, муніципальна політика держави, система місцевого самоврядування, децентрація, демократична держава, демократизація.

Вступ. Запорукою розвитку та процвітання будь-якої держави є наявність економічно самодостатніх та успішних територіальних громад, які позбулися жорсткої залежності від центральних органів державної влади та зуміли взяти на себе відповідальність за вирішення основних питань місцевого значення. Наша країна зараз знаходиться тільки в середині свого шляху до формування місцевих громад такого типу. З огляду на це, теоретичні питання децентралізації державної влади набувають в сучасній Україні особливої важливості. Адже тільки завдяки вірному розумінню сутності децентралізації можлива вдала її реалізація. А визначення проблемних зон цього процесу – дозволить оминати основні небезпеки на цьому важкому шляху.

Мета та завдання статті полягає в окресленні основних теоретичних категорій, таких як, терміни «централізація та децентралізація влади», проведені розмежування цих понять з такими пов'язаними, але не тотожними категоріями як: «система поділу влади» та «концентрація й децентрація влади». Також у вивчені дискусійної дихотомії «місцеве самоврядування та державна влада», та її впливу на співвідношення понять «муніципальна влада» та «місцева державна влада». Важливою метою дослідження є визначення, яких змін може набувати це співвідношення в залежності від тієї моделі місцевого самоврядування, що існує в конкретній державі, а також впливу децентралізації влади на це співвідношення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним питаннями децентралізації державної влади в різних контекстах приділялась увага багатьма дослідниками, як в сфері права та політології: О. М. Бабич, Р. А. Колишко, Л. І. Кормич, К. О. Линьов, А. П. Лелеченко, А. С. Матвієнко, В. Є. Панова, Р. В. Сметанін, В. В. Тісногуз, М. В. Харитончук, А. О. Хмельников та інші; так і в сфері економіки – І. С. Волохова, М. І. Деркач, А. С. Гавриленко, А. О. Козенко, М. І. Стегней та інші поважні дослідники. Втім, у роботах вказаних авторів не було приділено глибинної уваги розгляду європейського досвіду децентралізації державної влади з точки зору її впливу на демократизацію політичних систем, що використовують різні моделі реалізації власної муніципальної політики.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до розгляду поняття децентралізації, ми повинні констатувати, що, хоча цей термін сьогодні використовується дуже часто як науковою спільнотою, так і політичними діячами, ми нерідко можемо спостерігати відсутність чіткого розуміння змісту цього поняття. Тож, першим в розгляді заявлених питань варто вивчити термінологію, а конкретно з той зміст, який вкладається в терміни «централізація та децентралізація влади».

Якщо відштовхуватися від загальних визначень, то під централізацією влади ми маємо розуміти концентрацію владних та управлінських повноважень, а також фінансових ресурсів на верхньому рівні керівництва країною в єдиному центрі [1]. Вивчення основних наукових поглядів дослідників на феномен децентралізації свідчить про існування двох основних підходів до його визначення – системний підхід і функціональний підхід [2, с. 107].

Відповідно до системного підходу, децентралізацією є управлінська політична система, в межах якої реалізуються практичні рішення, що географічно чи організаційно перебувають поза межами безпосереднього впливу центральної влади [3, с. 152].

Функціональний підхід розглядає децентралізацію як процес розширення та зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць або нижчих органів та організацій при одночасному звуженні прав і повноважень відповідного центру з метою оптимізації та підвищення управління суспільно важливими справами, найповнішої реалізації регіональних та місцевих інтересів [4, с. 162].

Об'єднавши ці два підходи, ми можемо зазначити, що децентралізація передбачає передачу або делегування влади, а конкретніше – прав і відповідальності за прийняття ключових рішень, на нижчі рівні управління, де відбувається збільшення обсягу повноважень місцевої адміністративної команди (комуна, спільнота тощо) за рахунок владних повноважень центральної державної влади.

При цьому потрібно розуміти, що, коли йдеться про суспільні процеси, ми не можемо піддаватися спокусі обмежуватися простими відповідями. Тож не варто задовольнятися лінійним розумінням децентралізації як простої передачі функцій центральної влади органам місцевого самоврядування – адже це лише маленька частина складного процесу, який неможливо провести лише «зверху». Проведення децентралізації в найбільшому ступені визначається не зовнішніми факторами, а внутрішньою готовністю самої місцевої громади взяти на себе відповідальність за власну долю і майбутнє. Без цієї складової децентралізація та демократизація, які проголошуються державою, перетворюються лише на імітацію проведення цих процесів [5, с. 44]. Така імітація здійснюється, як правило, в інтересах центральних правлячих еліт та має наступні ознаки [6]:

- вона відбувається шляхом створення видимості децентралізації та демократизації на нижчих рівнях при фактичному збереженні централізованого контролю за діяльністю місцевих посадовців;
- процеси децентралізації здійснюються, як правило, під зовнішнім тиском та представляють собою підкорення ініціативам (або виконання умов) міжнародних організацій-донорів;
- децентралізація носить виключно адміністративний характер, та фактично сприяє укріпленню центральної влади, коли реальні цілі дій уряду не відповідають задекларованому ними бажанню реалізувати ефективну муніципальну політику;
- під виглядом децентралізації часто приховується прагнення центрального уряду перекласти небажані для себе функції, завдання та обов'язки на нижчі рівні, без надання тим необхідного обсягу прав, повноважень та фінансових ресурсів;
- відбувається мобілізація ресурсів місцевого рівня шляхом централізованого підвищення податкового тягаря з перенесенням відповідальності за це на місцеву владу.

Також одразу хочемо застерегти від піддавання ще одній розповсюдженій ілюзії, в межах якої здійснюється протиставлення між собою централізації та децентралізації, де централізацію влади розглядають, як щось безсумнівно погане, в той час, як децентралізації надають ореол панацеї від будь-яких політичних та суспільних проблем.

Необхідно враховувати, що тут все далеко не так однозначно. По-перше, в деяких історичних умовах централізація влади може бути надзвичайно ефективною. Проте надмірна централізованість влади призводить до узурпації та зловживань нею, слугуючи інтересам політичної еліти та бюрократії та ігноруючи повсякденні проблеми окремих громадян та їх груп. По-друге, політика децентралізації влади, яка за своєю сутністю спрямована на врахування та задоволення специфічних інтересів найрізноманітніших груп населення, може призводити, в разі втрати відчуття міри, до неконтрольованого зростання стихійних відцентрових та сепараційних процесів, за яких найкраще себе почувають «місцеві князьки», а також найменш «сором'язливі» категорії населення, зокрема, кримінальні угруповання [7, с. 32], для яких така «феодална роздробленість» є дуже зручною. Тож, потрібно визнати, що безмежна децентралізація влади також може свідчити про неефективність муніципальної політики держави та не є благом для суспільства, оскільки вона здатна створювати сприятливий ґрунт для зловживань та роздробленості територій, а також шкодити загальнонаціональним інтересам та цілісності країни.

Таким чином, основна проблема при здійсненні реформ місцевого самоврядування не полягає у радикальному виборі між централізацією та децентралізацією, та у відмові від однієї з них. Визнано, що абсолютно всі ефективні системи муніципального управління сучасності включають в себе і елементи централізації, і елементи децентралізації влади [8], які, досягнувши оптимального балансу, співіснують в діалектичній єдності, адекватній реальним умовам в країні, а також тим завданням, які актуальні для неї на даний момент.

Говорячи про досягнення оптимального балансу в державі, доречно буде звернутися до розмежування понять «децентралізація влади» та «система поділу влади».

Принцип поділу влади, як відомо, виступає найважливішою складовою функціонування демократичної держави та полягає в недопущенні утримання законодавчої, виконавчої та судової влади в одних руках. Можна сказати, що «система поділу влади» передбачає розмежування державної влади в країні в «горизонтальному» розрізі [9] через чітке визначення функцій, компетенції та відповідальності, коли кожній з гілок державної влади забезпечується реальна можливість контролювати одна одну, що більш відомо, як «система стримувань і противаг».

В свою чергу, в процесі децентралізації відбувається «вертикальне» подібнення та розсіювання влади в державі, що дозволяє зберігати оптимальний баланс між загальнонаціональними інтересами та потребами окремих громадян й територіальних спільнот, та в своєму контексті також створює своєрідну «систему стримувань та противаг».

Тож, ми можемо констатувати, що, маючи різну правову та політичну природу, а також неоднакове змістовне навантаження, кожний з цих феноменів – і система поділу влади, і децентралізація – в самому загальному вигляді спрямовані на досягнення однієї й тієї самої мети – вони запобігають узурпації влади та слугують недопущенню зловживання нею.

Важливим моментом в нашому дослідженні є також проведення розмежування понять «децентралізація» та «деконцентрація» [10]. Зазначимо, що вказані поняття співвідносяться між собою, за принципом кол Ейлера, в яких деконцентрація може бути розглянута, як своєрідне «перехідне коло», між системами централізації та децентралізації, де вона може виступати як найбільш ослаблена форма централізації й одночасно трактуватися як початкова фаза децентралізації. Така дуальність пов'язана з тим, що в межах процесу деконцентрації відбувається передача повноважень від центральних органів до місцевих в певних сферах: управління, використання коштів, реалізація соціальної політики тощо. При цьому з центру здійснюється контроль за виконанням наданих місцям повноважень. Зазначимо, що, на відміну від деконцентрації, децентралізація передбачає відсутність керівних органів, рішення яких є обов'язковими для виконання місцевими органами, тож останні мають право самостійно приймати рішення, перегляд яких може здійснюватися переважно в межах громадського нагляду або в судовому порядку.

Наступним питанням, яке нам хотілося б розглянути, є дискусія чи виступають місцеве самоврядування та його органи невід'ємною складовою державного механізму, а також чи має муніципальна влада державно-правовий характер взагалі. А також щодо співвідношення понять «муніципальна влада» та «місцева державна влада», та яких змін набуває це співвідношення в процесі проведення процесу децентралізації влади.

Визнаємо, що в жодному законодавчому акті європейських країн не закріплюється недержавний характер місцевого самоврядування, крім того у науковій літературі європейських країн, що стосуються розвитку та створення інституту місцевого самоврядування, місцева влада більшістю

авторів визнається частиною державного механізму [11]. Автор поділяє думку, що місцеве самоврядування є невід'ємною частиною державного механізму, яка має специфічне коло повноважень [12, с. 18].

Визнаючи муніципальну владу невід'ємною частиною державного механізму, вкрай важливо окреслити ступінь її взаємодії з органами центральної влади та виконавчої влади на місцях. Врахуємо при цьому, що на практиці ані в Європі, ані в світі взагалі не існує абстрактної «класичної» моделі муніципальної політики, адже в кожній конкретній країні на неї суттєво впливає безліч факторів, таких як: політична система та національні, історичні й державно-правові традиції, особливості національного характеру та менталітет, територіальний устрій та чисельність населення тощо. Тож, для розуміння взаємодії органів муніципальної влади з органами виконавчої влади держави на місцях, а також впливу децентралізаційних процесів на цю взаємодію, нам необхідно враховувати специфіку тієї моделі муніципальної політики, що діє в конкретній країні.

Згадаємо, що загальноприйнятим в сучасній науці визнаний поділ моделей муніципальної політики на англосаксонську, французьку (континентальну) та німецьку (змішану). Не менш важливо згадати й про інші класифікації моделей муніципальної політики, зокрема про: поділ на північноамериканську, південно-європейську та північноєвропейську (скандинавську) моделі місцевого управління (де скандинавська модель визнається найбільш відповідною духу Хартії місцевого самоврядування); а також поділ на «споконвічно вільні» країни з традиційно високим ступенем громадянських свобод, які виробили імунітет проти монархічно-бюрократичної централізації (Великобританія, країни Північної Європи, Нідерланди, Швейцарія), та «ліберальні держави вищої влади», що засновані на загальному підпорядкуванні бюрократичному апарату та залишають мало місця для реального управління «під власну відповідальність» на місцевому рівні (Іспанія, Франція, Італія та Німеччина). Згадаємо також, про розподіл місцевого самоврядування в сучасній Європі за віссю «північ» – «південь», де скандинавські країни вирізняються високою ступеню автономії місцевого самоврядування, а країни Південної Європи – більш низькою [14, с. 227].

Навіть біглий огляд усіх цих типологій свідчить про те, що в різних країнах Європи відносини між органами місцевого самоврядування та центральними і місцевими органами державної влади за визначенням не будуть однаковими. Відповідно, відрізнитися також буде й пропорційне співвідношення категорій «централізація – децентралізація» в кожній з цих країн. Так, наприклад, у Данії, Норвегії, Швеції, Нідерландах й Швейцарії максимальний обсяг владних повноважень наданий місцевій громаді, при цьому законодавче визначення компетенції органів місцевого самоврядування тут є найбільш розширеним та загальним, велика увага приділяється впливу та контролю громадян за системою місцевого самоврядування. В той самий час, як у Іспанії, Франції, Італії та Німеччині значний обсяг владних повноважень належить центральним органам держави, а законодавство дуже чітко встановлює та детально обмежує компетенцію органів місцевого самоврядування [15].

Необхідно враховувати, що всі європейські моделі місцевого самоврядування є результатом природного поступового розвитку, який відбувався паралельно зі становленням громадянського суспільства в Європі, а отже децентралізаційні тенденції свого часу там виникали «знизу». Не дивлячись на зовнішні відмінності в моделях муніципальної політики, кожна європейська країна пройшла довгий шлях формування власної системи самоврядування, яка на теперішній момент увійшла в систему ціннісних орієнтацій та настанов населення як природний спосіб існування. В той час, як теперішня державна влада країн Європи вже становилася «надбудовою» над сформованою та міцною системою муніципальної влади на певній території. Можемо сказати, що самоврядування в Європі стало осередком реформ, навколо якого довгий час розгорталася боротьба владних еліт, прихильників централізації та децентралізації, та за наслідками яких і були сформовані всі вищезазначені моделі муніципальної політики.

Досвід реформ державного управління в європейських країнах показав, що межі децентралізації обумовлені специфікою відносин між центром та окремими територіями. Кожний тип децентралізації характеризується специфікою реформ, що зазнає муніципальна влада країн Європи: у Великобританії – це політична децентралізація і комерціалізація публічних послуг; у Німеччині – підвищення ролі комун і поступовий перехід до ринкових відносин в управлінні; у Франції – проведення адміністративних перетворень та активізація місцевих громад тощо.

Висновки. В межах вказаного дослідження нами було з'ясовано, що система місцевого самоврядування досягає найбільшої ефективності саме внаслідок проведення децентралізації влади,

оскільки проведення децентралізації також робить будь-яку політичну систему більш стабільною, підвищує якість життя населення та сприяє найоптимальнішій реалізації прав та інтересів європейських територіальних громад. При проведенні децентралізації державної влади та переданні або делегуванні значної частини повноважень центральних органів влади органам місцевого самоврядування, спостерігається скорочення витрат на утримання численного центрального апарату управління; зростає швидкість реагування на місцеві запити та проблеми; підвищується рівень суб'єктивного задоволення населення діяльністю органів місцевої влади, через їх територіальну доступність та розуміння специфіки місцевих умов; а також підвищується соціальна активність та ступінь включення широких верств населення в управлінський процес. Також нами була розглянута дискусія, що триває в наукових колах щодо пошуку оптимального балансу між місцевим самоврядуванням та центральною державною владою та щодо того впливу, який здійснюють на ступінь децентралізації влади в країні ті моделі муніципальної політики, що діють в країні. Для чого були вивчені поняття «муніципальна влада» та «місцева державна влада», їх співвідношення між собою, а також те, яких змін може набувати це співвідношення в залежності від тієї моделі місцевого самоврядування, що існує в конкретній державі.

Бібліографічний список:

1. The World Bank Group. Different Forms of Decentralization URL: <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/what.htm>. (дата звернення 27.08.2019 року).
2. Marume I S. B. M., Jubenkanda R. R. Centralization and Decentralization Quest Journals. *Journal of Research in Humanities and Social Science*. 2016. №4 (6) pp: 106-110.
3. Горбатенко В. П. Політологічний енциклопедичний словник. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
4. Політологія: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми та ін. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 779 с.
5. Покатович Г.Г. Опыт децентрализации в Индонезии. *Вестник Московского университета. Серия 13. Востоковедение*. 2006. № 1. С. 41-48.
6. Litvack J. What is Decentralization? The Center for International Earth Science Information Network (CIESIN). URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html. (дата звернення 27.08.2019 року).
7. Шишкин С.И., Лаврик М.А. К десятилетию ратификации Европейской хартии местного самоуправления. *Сибирский юридический вестник*. 2008. №4 (43), С. 30-40.
8. Bonnal J. A History of Decentralization. The Center for International Earth Science Information Network (CIESIN). URL: https://www.ciesin.columbia.edu/decentralization/English/General/history_fao.html (дата звернення 27.08.2019 року).
9. Ляпин И.Ф. Децентрализация государственной власти: опыт анализа конституционного феномена и факторов его развития. URL: <https://s.sovremennoepravo.ru/894595>. (дата звернення 27.08.2019 року).
10. Yuliani E. L. Decentralization, deconcentration and devolution: what do they mean? *ResearchGate*. 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/238785264_Decentralization_deconcentration_and_devolution_what_do_they_mean_1. (дата звернення 27.08.2019 року).
11. Compilation of venice commission opinions concerning constitutional and legal provisions for the protection of local self-government. *European commission for democracy through law (Venice commission)*. 2016. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2016\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2016)002-e). (дата звернення 27.08.2019 року).
12. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія». 2012. 120 с.
13. Гессер А. Свобода муниципальных образований как спасение Европы. Гессен. URL: www.urbanecconomics.ru/texts.php7. (дата звернення 27.08.2019 року).
14. Либоракина М.И. Зарубежный опыт организации местного самоуправления. *Полития*. 2003/2004. № 4 (31). С. 224-229.
15. Michael E. Bratman. Three Theories of Self-Governance. *Oxford Scholarship Online: October 2011* DOI: 10.1093/acprof:oso/9780195187717.001.0001. (дата звернення 27.08.2019 року).

References:

1. The World Bank Group. Different Forms of Decentralization URL: <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/what.htm>. (data zvernennya 27.08.2019 roku).
2. Marume I S. B. M., Jubenkanda R. R. Centralization and Decentralization Quest Journals. *Journal of Research in Humanities and Social Science*. 2016. №4 (6) pp: 106-110.
3. Horbatenko V. P. Politolohichnyy entsyklopedychnyy slovnyk. Kyiv: Geneza, 2004. 736 s.
4. Politolohiya: navchalnyy entsyklopedychnyy slovnyk dovidnyk dlya studentiv VNZ I-IV rivniv akredytatsiyi / za nauk. red. d-ra polit. n. N. M. Khomy ta in. Lviv: «Novyy Svit-2000», 2014. 779 s.
5. Pokatovych H.H. Opyt detsentralyzatsyy v Yndonezyu. *Vestnyk Moskovskoho unyversyteta. Seryya 13. Vostokovedenye*. 2006. № 1. S. 41-48.

6. Litvack J. What is Decentralization? The Center for International Earth Science Information Network (CIESIN). URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html. (data zvernennya 27.08.2019 roku).
7. Shyshkyn S.Y., Lavryk M.A. K desyatylytyu ratyfykatsyy Evropeyskoy khartyy mestnoho samoupravlenyya. Sybyrskyy yurydycheskyy vestnyk. 2008. №4 (43), S. 30-40.
8. Bonnal J. A History of Decentralization. The Center for International Earth Science Information Network (CIESIN). URL: https://www.ciesin.columbia.edu/decentralization/English/General/history_fao.html (data zvernennya 27.08.2019 roku).
9. Lyapyn Y.F. Detsentralyzatsyya hosudarstvennoy vlasty: opyt analiza konstytutsyonnoho fenomena y faktorov eho razvytyya. URL: <https://s.sovremennoepravo.ru/894595>. (data zvernennya 27.08.2019 roku).
10. Yuliani E. L. Decentralization, deconcentration and devolution: what do they mean? *ResearchGate*. 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/238785264_Decentralization_deconcentration_and_devolution_what_do_they_mean_1. (data zvernennya 27.08.2019 roku).
11. Compilation of venice commission opinions concerning constitutional and legal provisions for the protection of local self-government. *European commission for democracy through law (Venice commission)*. 2016. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2016\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2016)002-e). (data zvernennya 27.08.2019 roku).
12. Tkachuk A. Mistseve samovryaduvannya ta detsentralizatsiya. Praktychnyy posibnyk. Kyiv: TOV «Sofiya». 2012. 120 s.
13. Hesser A. Svoboda munitsypalnykh obrazovany kak spasenye Evropy. Hessen. URL: www.urbanecconomics.ru/texts.php7. (data zvernennya 27.08.2019 roku).
14. Lyborakyna M.Y. Zarubezhnyy opyt orhanyzatsyy mestnoho samoupravlenyya. Polytyya. 2003/2004. № 4 (31). S. 224-229.
15. Michael E. Bratman. Three Theories of Self-Governance. *Oxford Scholarship Online: October 2011* DOI: 10.1093/acprof:oso/9780195187717.001.0001. (data zvernennya 27.08.2019 roku).

Akhmerov O. O. Theoretical aspects of decentralization of power as an effective mechanism for democratization of the political system: problematic issues and ways of solving them

The article explores the current issues of decentralization of power in the state in the context of theoretical study of the essence of this phenomenon and the main mechanisms of its influence on the democratization of the political system of the country. The study identified the concepts and details of key aspects of the decentralization process; differentiation of "decentralization", "deconcentration", "system of separation of powers" was carried out; studied the relation between the concepts of "municipal government" and "local state power"; criteria of efficiency of municipal policy of the state are investigated and the basic methods of measuring such efficiency are studied, as well as positive influence of decentralization of state power on increase of efficiency of local self-government system in the country and democratization of its political system are determined. It is summarized that before starting the process of decentralization in the country, it is necessary to determine the point of optimal balance between the trends of centralization and centrifugal trends in society, which, having reached the optimum balance, will coexist in dialectical unity, adequate to the real conditions in the country, as well as those tasks that are relevant her at the moment. The following methods were used in the study: the systemic method (which allowed to consider decentralization as a systemic phenomenon, which, on the one hand, consists of a number of interrelated elements and, on the other, interacts with adjacent systems that affect each other); comparative method (provided an opportunity to explore the implementation of the processes of decentralization of the political system in European countries using different models of municipal policy); analytical method (provided the necessary tools to carry out a detailed analysis of theoretical and practical information on a specific topic during the study).

Key words: decentralization of power, municipal policy of the state, system of local self-government, deconcentration, democratic state, democratization.